

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Географія України в міжнародному просторі

Рівень освіти – другий (магістерський рівень)
Освітня програма Середня освіта (Географія)
Спеціальність 014 Середня освіта
Спеціалізація 014.07 Географія
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
географії та природознавства
Протокол № 8 від “28” лютого
2023 р.

Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Географія України в міжнародному просторі
Викладач (-і)	Атаманюк Ярослава Дмитрівна Заячук Мирослав Дмитрович
Е-mail викладача	yaroslava.atamaniuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	3 кред., 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Згідно розкладу
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Географія України в міжнародному просторі» належить до переліку обов'язкових навчальних дисциплін за освітнім рівнем «магістр», що пропонується в рамках циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти на першому році навчання.</p> <p>Вона забезпечує формування у студентів професійно-орієнтованої компетентності системного географічного дослідження та спрямована на засвоєння теоретичних і практичних знань глобалістики і регіоналістики, вмінь та навичок регіональних досліджень, а саме, вдосконалення набутих під час вивчення дотичних дисциплін на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета навчання дисципліни сформувати у студентів систему теоретичних знань про сучасний стан і просторово – часові особливості зовнішньої діяльності України. Такий аналіз дозволяє виявити місце України у світовому суспільстві, проблеми та перспективи інтеграції України у світову систему, в тому числі з розуміння конкурентних переваг регіонів.</p> <p>Вивчаючи цю дисципліну здобувачі вищої освіти здобудуть додаткову теоретичну і практичну підготовку у галузі геопросторового планування як географічно-теоретичного підґрунтя міжнародної діяльності держави, визначення місця України в міжнародному просторі, узагальнення попередньо набутих фахових знань для цілей обґрунтування перспектив європейської інтеграції, узгодження господарської діяльності з цілями забезпечення сприятливого середовища життєдіяльності людини.</p> <p>Завдання вивчення дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> - формування здатностей навчатись та самонавчатись, керуючи часом представляти результати вчасно; - здійснювати критичне осмислення просторових проблем та диспропорцій, аналіз різноманітної просторової інформації, в тому числі і в міжнародному просторі; 	

- виявляти і вирішувати проблеми європейського просторового розвитку, обґрунтовувати та генерувати нові ідеї інтегрування України в міжнародний простір у власних дослідженнях;
- вміння виступати, дискутувати, вести ділове спілкування та управляти проектами в напрямі євроатлантичної інтеграції України та просторового розвитку її фронтірних територій.
 - ознайомитися з сучасною зовнішньою політикою країни та системою регулювання міжнародної діяльності в Україні;
 - з'ясувати місце України в міжнародному поділі праці;
 - виявити умови та фактори формування та розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України;
 - здійснити аналіз експортно – імпортої діяльності, охарактеризувати особливості географічної та товарної структури зовнішньої торгівлі України товарами та послугами;
 - охарактеризувати інвестиційні зв'язки України з іншими країнами світу та показати їх значення для розвитку економіки держави;
 - окреслити основні перспективи Європейської та Євроатлантичної інтеграції;
 - визначити регіональні відмінності у розвитку зовнішньоекономічної діяльності України;
 - окреслити проблеми та перспективи інтегрування економіки України у світове господарство;
 - з'ясувати суть глобальної стратегії збалансованого розвитку України.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- знати головні закономірності глобальних проблем сучасності, глобалізації, глобалістики та їх вплив на регіональному та локальному рівнях через призму сталого розвитку;
- уявлення про сучасні географічні підходи, загальнонаукові та спеціальні методи, методики регіональних географічних досліджень;
- сутність, класифікацію, чинники, закономірності розвитку глобальних природничо-суспільно-просторових процесів;
- теоретичні та методичні основи географічного моделювання і прогнозування;
- сутність та механізми інформаційних процесів у світових соціогеосистемах;
- сучасні риси національного господарства, місце України на світових товарних ринках, чинники міжнародної спеціалізації країни;
- участь України в міжнародних організаціях;
- основні етапи євроінтеграції України;
- сутність зовнішньоекономічних зв'язків та зовнішньоекономічної діяльності, види зовнішньоекономічних зв'язків за напрямом торговельного потоку та структурною ознакою, блоки та елементи територіальної системи зовнішньоекономічних зв'язків;
- особливості зовнішньоекономічної стратегії України, сутність експортної та імпортої політики держави;
- фактори розвитку міжнародної торгівлі товарами країни, особливості динаміки експортно-імпортої діяльності держави, регіональні відмінності зовнішньої торгівлі товарами України;
- визначення поняття «іноземні інвестиції», динаміку надходження іноземних інвестицій в економіку держави, регіональні особливості інвестування країни;
- основні засади стратегії збалансованого розвитку України.

вміти:

- уміти використовувати сучасні наукові здобутки географічних наук для отримання нових наукових результатів у галузі географії та глобалістики, впроваджувати інноваційну діяльність;
- виявляти актуальні напрями досліджень територіальної організації суспільства, досліджувати територіальну організацію суспільства на різних ієрархічних рівнях його життєдіяльності;
- володіти сучасними методами, формами організації та засобами науково-дослідницької діяльності, прийомами наукового аналізу глобальних географічних процесів;
- володіти методами географічного моделювання і прогнозування, використовувати знання для оцінки і прогнозу трансформації територіальної організації та регіонального розвитку у геосистемах різних ієрархічних рівнів;
- означити основні напрями розвитку України в міжнародному просторі;
- охарактеризувати основні вектори геополітики України;
- розкрити суть взаємин України з міжнародними організаціями та перспектив транскордонного співробітництва;
- робити висновки про оптимізацію структури економіки України та її міжнародної спеціалізації;
- висловлювати власні судження щодо конкурентних переваг і перспектив розвитку окремих виробництв в Україні;
- вказати на позитивні і негативні аспекти глобалізаційних процесів для України;
- визначати вплив ТНК на господарство України;
- означувати перспективи функціонування вільних економічних зон України
- визначати проблеми та перспективи інтеграції економіки України у світове господарство.

4. Компетентності

ІК. Здатність розв'язувати типові спеціалізовані завдання, педагогічні ситуації та практичні проблеми в галузі географічної освіти із застосуванням сучасних технологій та методів дослідження.

СК 03. Здатність до розвитку учнів основної і старшої школи як суб'єктів освітнього процесу на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості й соціальні чинники розвитку.

5. Результати навчання

ПРН 01. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички у науково-педагогічній діяльності, враховуючи індивідуальні особливості здобувачів освіти.

ПРН 02. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати уміння працювати в команді та організовувати індивідуальну і групову роботу.

ПРН 11. Уміння організовувати краєзнавчі дослідження з географії в середній школі.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу – 3 кредити, 90 годин

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12

семінарські заняття / практичні		18	
самостійна робота		60	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обовязковий/ вибірковий
3	014 Середня освіта (Географія)	2	вибірковий
Тематика курсу			
Тема, план	Форма заняття	<u>Завдання, год</u>	<u>Термін виконання</u>
Тема 1. Країни і світ. Поняття «держави» та «державної території».	Лекція 1/ Практична робота № 1	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	Згідно розкладу
Тема 2. Україна в геополітичному вимірі	Лекція 2/ Практична робота № 2	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	Згідно розкладу
Тема 3. Україна в системі глобальних економічних відносин	Лекція 3/ Практична робота № 3	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	Згідно розкладу
Тема 4. Міжнародні ринки ресурсів і Україна	Лекція 4/ Практична робота № 4	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	Згідно розкладу
Тема 5. Економіка України в міжнародному поділі праці	Лекція 5/ Практична робота № 5	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	Згідно розкладу
Тема 6. Європейський Союз і Україна	Лекція 6/ Практична робота № 6	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	Згідно розкладу
Тема 7. Україна у міжнародному просторі – основні погляди С. Рудницького	Практична робота № 7	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	Згідно розкладу
Тема 8. Україна в міжнародних організаціях	Практична робота № 8	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	Згідно розкладу

Тема 9. Україна і процеси транс націоналізації економіки. ВЕЗ.	Практична робота № 9	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 2 год	Згідно розкладу
7. Система оцінювання курсу			
Загальна система оцінювання курсу	50 балів студент отримує під час проведення практичних занять; ще 50 балів студент отримує за складання заліку.		
Вимоги до письмової роботи	Екзаменаційний білет містить 4 описові запитання та тестові завдання. Описові теоретичні питання мають бути розписані тезисно, лаконічно та послідовно. Після написання роботи проходить усний захист (вибірково за необхідності).		
Семинарські заняття	Кожне практичне заняття оцінюється в 5 балів, 10 балів студент може отримати за оформлення і презентацію індивідуального завдання. Без захисту індивідуальної роботи студент не допускається до здачі екзамену.		
Умови допуску до підсумкового контролю	Під час навчання на практичних заняттях отримати не менше 25 балів, а також, обов'язково захистити індивідуальну роботу згідно обраної тематики.		
8. Політика курсу			
<p>Всі аудиторні та самостійні заняття проводяться з дотриманням етичних стандартів професії. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із викладачем дисципліни.</p> <p style="text-align: center;">Політика щодо академічної доброчесності</p> <p>Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.</p> <p>У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.</p> <p>В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf</p>			

Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasylia-Stefanyka.pdf>

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

Базова:

1. Багрова І.В., Гетьман О.О., Власюк В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Навч. пос. / За ред. І.В. Багрової.- Київ: «Центр навчальної літератури», 2004.- 384с.
2. Базив Д.П. Геополітична стратегія України. – К., 2000. – 192 с.
3. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: Посібник.- К.: Видавничий центр «Академія», 2003.- 688 с.
4. Безуглий В.В., «Географія» (рівень стандарту) підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти/ В Безуглий, Г Лисачарова — К.; Генеза, 2019 — 176 с
5. Бойко В. М., Брайчевський Ю. С., Яценко Б. П. «Географія» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти/Бойко В. М., Брайчевський Ю. С., Яценко Б. П. — К.; Ірпінь: ТОВ «Видавництво «Перун», 2018 — 256 с.
6. Бойко В. М. «Географія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти/Бойко В. М., І. Л. Дітчук, Л.Б. Заставецька. — Кам'янець-Подільський: Абетка, 2016 — 296 с.
7. Василенко С.Д. Україна : Геополітичні виміри в загально-європейському процесі.- Одеса: ЧПРЕСІ НАНУ, 2003-238 с.
8. Василевський О.А., Гончар М.М. Структура геополітичних інтересів України – К.: НІСД, 1995.- 99 с.
9. Вахудова Анна Мілада Нерозділена Європа : демократія, важелі впливу та інтеграція післякомунізму/ Пер з англ. Т. Цимбала. – К.: Вид.дім Києво-Могилянська академія, 2009. – 379с.
10. Врублевський В.К., Хорощовський В.І. Український шлях. Начерти: Геополітичне становище України та її національні інтереси.- К., 1997.- 426 с.
11. Вільні економічні зони : світовий досвід і українська практика : Навчальний посібник / за ред. І.Ю. Сіваченка. – Київ: Центр Навчальної літератури, 2004.- 488 с.
12. Дністрянський М.С. Політична географія України: навчальний посібник / М.С.

- Дністрянський.- Львів: ЛНУ ім.Івана Франка, 2014.- 384 с.
13. Дністрянський М.С. Геополітичні доктрини і підходи: критичний аналіз методології. – Львів: ЛНУ, 2003. – 111с.
 14. Дністрянський М.С. Україна в політико – географічному вимірі. – Львів ЛНУ, 2000. – 310с.
 15. Дністрянський М.С. Геополітика: Навчальний посібник / М.С. Дністрянський. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 436с.
 16. Економічна і соціальна географія світу : Підруч. Для 10кл. загальноосвітніх навч. Закл. / Б.П. Яценко, В.К. Кінтенко, О.О. Любіцева та ін.; за заг. Ред.. Б.П. Яценка. – К.: Наш час, 2013.- 472 с.
 17. Жук М.В. Комерційні відносини України: Підручник. – Чернівці: Рута, 2002. – 576с.
 18. Жук М.В. Комерційна географія України. Підручник для студентів географічних та економічних спеціальностей вищих навчальних закладів освіти. – Чернівці: «Прут», 1998.- 360 с.
 19. Заячук М.Д., Чубрей О.С. Економічна та соціальна географія світу: Навч. Посібник / М.Д. Заячук, О.С. Чубрей. – Чернівці: ЧНУ, 2009.- 200с.
 20. Кобернік С. Г. Географія (рівень стандарту) : підруч. для 10 кл. закл. заг. серед. освіти / С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2018. – 256 с.
 21. Навчальна програма шкільного курсу 8 клас «Україна у світі: природа, населення».
 22. Навчальна програма шкільного курсу 10 клас «Географія: Регіони та країни»
 23. Навчальна програма шкільного курсу 11 клас «Географічний простір Землі»
 24. Політична система України: особливості становлення, тенденції розвитку. - К. : Парламентське видавництво, 2002.- 328 с.
 25. Політична географія і геополітика : Навч. Посібник / Б.П. Яценко, В.І. Стадійчук, Ю.С. Брайчевський та ін.; за ред.. Б.П.Яценка. – К.: Либідь, 2007. – 255 с.
 26. Степан Рудницький Політична географія України / Упорядник П.Штойко – «Гердан Друк», 1998. – 280с.

Допоміжна:

1. Асмуд Андерс Розбудова капіталізму: Трансформації в країнах колишнього Радянського блоку /пер. з англ Т. Трусевич. – К.: Дух і літера, 2003 – 637с.
2. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. – Львів: Лілея НВ, 2000.- 236 с.
3. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини 20ст. – К.: 1999.- 255с.
4. Мартен Домінік Метаморфози світу: Соціологія глобалізації / Домінік Мартен, Жан – Люк Маужер, Філіп П'єр. –К.: Вид.дім «КМ Академія», 2005.- 302с.
5. Міжнародні ринки ресурсів: Навч.посібник / А.Б. Яценко, Я.А. Дубинюк, Т.В. Марена, К.С. Мітюшкіна. Під загальною редакцією проф.. Ю.В. Макогона. – К.: Центр навчальної літератури, 2005.- 194с.
6. Міжнародні організації: Навч.посібник / За редакцією Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського. – Київ: ЦУЛ, 2003.- 288с.
7. Стігліц Джозеф Глобалізація та її тягар : Пер.з англ.- К.: Вищ. Дім «КМ Академія», 2003.- 252 с.
8. Сейбан Джордж Г., Торсон Томас Л. Історія політичної думки / Пер. з англ.- К.: Основа, 1997.- 838с.
9. Фримен К. Як час спливає: Від епохи промислових революцій до інформаційної революції / К. Фримен, Ф Лука; пер. з англ. Руслана Ткачука. – К.: Вид. дім «Києво-

Могілянська академія», 2008. – 510 с.

10. Роджерс Е. Дифузія інновацій / пер. з англ. В. Старка. – К.: Вид. дім «Києво-Могілянська академія», 2009. – 591 с.

Інформаційні ресурси:

1. Довідник ЦРУ по країнах світу. - Режим доступу: <https://www/cia.Gov/library/publications/the-world-facebook/>
2. Служба зовнішньої розвідки України. - Режим доступу: <https://www.Szru.gov/ua/>
3. Офіційний сайт ООН. - Режим доступу: <https://www.Un.org>
4. Представництво ООН в Україні - Режим доступу: <https://www.Un.org/ua/ua/>
5. МЗС України - Режим доступу: <https://www/mfa.gov/ua/mfa/ua/4130/htm>
6. Сайт World Bank / - Режим доступу: <https://www.WorldBank>
7. Інтерактивна карта промисловості України з зазначенням спеціалізації кожного підприємства - Режим доступу: https://datatowel.in.ua/industry/output_map
8. Видобування металевих руд та нерудної сировини в світі, напрямки їх транспортування для подальшої обробки - Режим доступу: <https://mozok.click/1194-vidobuvannya-metalchnih-ruel-ta-nerudnoyi-sirovini-vsvt.html>
9. Видобування бокситу, його переміщення, переробка та споживання. – Режим доступу: <http://www.geograf.com.ua/glossary/suspilno-geografichni-terminy/alyaminieva-promislovist>
10. Склад первинного, вторинного й третинного секторів економіки, сучасна секторальна структура національного господарства України. Режим доступу: <https://www.mozok.click/197-sektoralna-model-ekonomki-krayini.html>
11. Статистичні таблиці секторальної економіки – Режим доступу: <https://www.mozok.click/2356-sektoralna-model-ekonomki.html>
12. Світовий ринок патентів і ліцензій. Інформація про регіони та країни за кількістю патентних заявок у кожному з них. Режим доступу: https://otherreferats.allbest.ru/ekonomy/00074311_o.html
13. Транснаціональні корпорації та Україна – Режим доступу: <https://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20-human-geography-ukraine-world/266-tnk-and-ukraine>
14. www.worldbank.org/data/icp
15. www.unicef.org/health/
16. Гельсінський рух: три покоління правозахисників Режим доступу: <https://helsinki.org.ua/helsinskyj-ruh-try-rokolinnya-pravozahysnykiv>
17. Зовнішні трудові міграції з України. Режим доступу: <https://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20-human-geography-ukraine-world/268-ref22041102>
18. Легка промисловість України (швейна індустрія). Режим доступу: <http://ua.textreferat.com/referat-9408.html>
19. Офшорна розробка програмного забезпечення в Україні. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
20. Стратегії сталого розвитку країн з перехідною економікою. Режим доступу: fingal.com.ua/content/view/222/39/1/2/
21. Інформація про вплив глобалізації на розвиток сучасного світу. Режим доступу: www.vidkryti-ochi.org.ua/2013/06/blog-post
22. Проекти ЄС за участю України. Режим доступу: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk

23. Офіційне бюро статистичних даних ЄС. Режим доступу:
https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/people_in_the_EU_%E2%80%93_statistics_on_an_ageing_society
25. Партнерство України з НАТО: сучасність та перспективи. Режим доступу:
<https://www.vidkryti-ochi.org.ua/2013/06/blog-post.html><http://mfa.gov.ua/about-ukraine/international-organizations/nato>

Викладач _____